Poczta opłacona ryczałtem.

# BIULETYN KOWIEŃSKI
## WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. 217. Wilno, dnia 17 stycznia 1930 roku.

## Treść numeru:



-----ooooo§ooooo-----

-oo § oo-

## I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

### "Dzień Kowieński" o konjunkturach politycznych w Bałtyce.

"Dzień Kowieński" Nr.11 z 15.I.1930 r. Art.p.t."Bałtyckie rozdroża". Streszczenie:

Do szeregu problemów, oczekujących na swe rozwiązanie, należy obecnie również zagadnienie państw bałtyckich. W ciągu dziesięcioletniego zgórą samodzielnego istnienia tyh państw nie brak było najróżnorodniejszych kombinacyj, zmierzających do ujęcia problemu bałtyckiego w ramy określonej koncepcji politycznej. Marzono o ściskłej federacji państwa łotewskiego i litewskiego, usiłowano stworzyć szeroki luźny związek, obejmujący wszystkie państwa bałtyckie, jednak wszystkie te idee nie szły dalej gorącego sentymentu dla współpracy między bratniemi narodami i gdy nieobowiązujące przyjacielskie dyskusje sprowadzano na tory realnej polityki, zapały zazwyczaj studził sceptycyzm, kwalifikujący taką współpracę, jako polityczny romantyzm. Ten brak określonej linji wytycznej, doraźne, przypadkowe i indywidualne traktowanie problemu bałtyckiego jako całokształtu, pozostaje do dziś dnia. Ostatecznie Finlandja weszła w orbitę zainteresowań świata skandynawskiego, Łotwa i Estonja nie są w stanie zawrzeć projektowanej unji celnej, Litwa nareszcie pozostaje w niezmiennej izolacji od reszty bałtyckich sąsiadów. Zyski zaś z tego ciągnie tymczasem ktoś trzeci.

Podczas gdy państwa bałtyckie są bezradne wprowadzić swe wzajemne stosunki na tory politycznej bądź też gospodarczej konsolidacji i nie są zdolne do stworzenia własnej jednolitej koncepcji problemu bałtyckiego, nieznacznie wśród dyskusji o konieczności zbliżenia bratnich narodów bałtyckich odbywa się pewien proces jakgdyby ostrożnie i konsekwentnie wykonywany według określonego planu, którego główne linje zarysowują się coraz wyraźniej, mianowicie - z coraz większą wyrazistością zaznacza się na terenie bałtyckim tendencja wpływów polityki Niemiec w Litwie oraz tendencja gospodarczej penetracji sowieckiej Rosji w Łotwie. Wyrazem pierwszej jest niemiecko-litewski traktat handlowy, zawarty w roku ubiegłym. Ekonomiczne zaś opanowanie przez Rosję łotewskiego życia gospodarczego ujawnia się z coraz większą jaskrawością od dnia zawarcia traktatu handlowego między obu państwami w lipcu 1927 roku. Eksport łotewski do Rosji w pierwszem półroczu 1927 r. stanowiąc 1.488 tonn na sumę 2.485 milj.łatów, wzrósł w tym samym okresie 1928 r., gdy nabrał mocy traktat handlowy, do 22.978 tonn na sumę 8.934 milj.łatów, czyli o 35 %. Tranzyt również w styczniu i marcu 1928 r. zwiększył się więcej, niż w dwójnasób. To faworyzowanie Łotwy przez Sowiety postępuje w dalszym ciągu. Zawdzięczając układu z Rosją poprawę sytuacj przemysłu łotewskiego, zmniejsza się w związku z tem bezrobocie, ulega polepszeniu bilans handlowy Łotwy, zwiększa się ruch tranzytowy przez porty łotewskie. Nie należy oczywiście łudzić się, że Moskwa wszystko zrobi dla Łotwy bezinteresownie. Ma ona w tem swe wyrachowanie. Zjawisko to nie może być zbyt groźnem dzisiaj, gdy upiorny miraż czerwonej potęgi stoi nad brzegiem przepaści. Ale właśnie polityka bałtycka Rosji i Niemiec zdaje się być zakrojona na dalszą metę. Podzieliły one między sobą teren bałtycki na dwie strefy wpływów, stopniowo opanowując je politycznie i gospodarczo i systematycznie przeprowadzają zasadę - divide et impera. Wykonanie jej pierwszej części, jak dotąd, idzie im jak z płatka. Trudno o większe rozdroża pomiędzy Kownem, Rygą i Talinem, niż obecnie. Tem łatwiej też przedstawia się zrealizowanie części drugiej, o ile nad Bałtykiem w czas nie zbudzi się zdrowy zmysł polityczny.-

## II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"R y t a s" o d o k o n a n y c h p r a c a c h m e l j o r a c y j n y c h w L i t w i e.

"Rytas" Nr.11 z dn.15.I.1930 r. Art.p.t."Meljoracja".

Streszczenie:

Litwa jest krajem rolniczym, to też w miarę zwiększania się ilości mieszkańców rosną również i ceny ziemi. Dla wszystkich jest zrozumiałem, że obecna cena jakiejś działki jest dzisiaj dwa razy droższa niż przedtem.

Z rozwojem kultury rolnej i rozdzielaniem między obywateli w miarę możności ziemi, ściśle się wiąże meljoracja. Przecież w Litwie niemało jest wielkich obszarów, zupełnie bezużytecznych, zalanych wodą . Te bezużyteczne obszary stają się pożytecznemi z chwilą przeprowadzenia meljoracji, czego podjęło się dokonać Ministerstwo Rolnictwa.

Od kilku już lat pracę tę intensywnie prowadzi się przy pomocy kilkuset fachowców, przy których pracuje po kilkudziesięciu ludzi, końca pracy jednak nie widać.

Po osuszeniu całej ziemi, obecnie bezużytecznej, zczasem można będzie zaopatrzyć w nią większą ilość mieszkańców. Do 1929 roku na meljorację ziemi państwowej wydano 393.539 marek i 1.145.699 lt. Oprócz tego, rolnikom wydano zapomogi na prace meljoracyjne w sumie 121.529 marek i 1.827.890 lt.

Pożyczek rolnikom wydano 4.347.130 lt. Nam meljorację przymusową wydano 5.982 marek i 40.590 lt. Po wprowadzeniu litów, sumy przeznaczone na meljorację, przedstawiają się następująco: w 1922 r. wydano 8.339 lt., w 1923 r. - 85.155 lt., w 1924 r. - 174.928 lt., w 1925 r. - 509.232, w 1926 r. - 1.571.636 lt., w 1927 r. - 2.398.064 lt., w 1928 r. - 3.420.570 lt. Razem w Litwie wydano na prace meljoracyjne - 1.808.973 marek i 8.167.926 litów.

I m p o r t o b u w i a z a g r a n i c z n e g o d o L i t w y. Miarodajne gospodarcze instytucje litewskie rozważają obecnie memorjał Związku Kupców w sprawie podwyższenia cła na wwożone z zagranicy obuwie. Podobny memorjał wystosowała ostatnio fabryka obuwia "Batas". W związku z temi memorjałami, "Idische Stimme" dowiaduje się, iż wwóz obuwia zagranicznego spada w Litwie z roku na rok. I tak np.: w 1925 roku zostało wwiezionych 164 tonn obuwia zagranicznego na sumę 5 milj.litów,- w 1926 r. - 64 tonn na sumę 2.169.000 lt., w 1927 r. - 41 tonn na 1.500.000 lt., w 1928 r. - 36 tonn na 1.326.000 lt. W ciągu zaś 10-ciu miesięcy 1929 roku sprowadzono jedynie 26 tonn na sumę 1.117.000 lt.- Biorąc pod uwagę, iż wwóz w ciągu ostatnich kilku miesięcy nie był wielki, wypada, iż import skór staje się coraz mniejszy.-

U r u c h o m i e n i e k o m u n i k a c j i m i ę d z y K o w n e m a L i b a w ą . Jak podaje ELTA, w Rydze zakończyła swe prące międzynarodowa konferencja kolejowa w sprawie uregulowania komunikacji miejscowej. "Jaunakas Zinas" donosi, iż uchwalono otworzyć bezpośrednią komunikację osobową kolejową między Libawą a Kownem od dnia 15 maja do 15 września.

W dniu 15 stycznia w Rydze rozpoczęła się międzynarodowa konferencja kolejowa w sprawie komunikacji towarowej. W konferencji biorą udział: Litwa, Łotwa, Estonja, Niemcy i Rosja sowiecka.-

## VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

### P r a s a k o w i e ń s k a o k r a j u K ł a j p e d z k i m.

"Lietuvos Aidas" Nr.11 z dn.15.I.1930 r. Art.p.t."Nie zapomnijmy o Kłajpedzie". Streszczenie:

Dzisiaj upływa siedem lat od dnia przyłączenia Kłajpedy do Litwy. Przy tej okazji warto zastanowić się nad tem, jak wielkie znaczenie Kłajpeda ma dla Litwy i jej przyszłości i jak należy uregulować stosunki z Kłajpedczykami, aby czuli się oni wiernymi obywatelami całego państwa. Przedewszystkiem - co jest w Kłajpedzie dobrego i co ją wiąże z Wielką Litwą? Cały kraj Kłajpedzki ma tylko jeden naturalny hinterland - jest nim Litwa. Kraj Kłajpedzki, to drzwi do szerokiego świata. Powstaje wspólność interesów. Kłajpeda ma obszerny hinterland, którego znaczenie stale wzrasta, Wielka zaś Litwa ma dostęp do morza, ma kraj ze swoistą kulturą i zachodnią cywilizacją. Oprócz tego stary litewski element mieszkańców kłajpedzkich może w znacznym stopniu przyczynić się do wzmocnienia naszego narodu. Biorąc pod uwagę warunki geograficzne, ekonomiczne i polityczne, zdawałoby się, że kraj Kłajpedzki mógłby się czuć częścią organizmu państwa litewskiego. W porównaniu do nastroju politycznego i stanowiska Kłajpedczyków z przed kilku lat, obecnie można zanotować wiele dodatnich zmian. Nie mówiąc już o elemencie litewskim, element niemieckie zaczyna powoli przyzwyczajać się do nowych warunków i wykazywać coraz więcej lojalności w stosunku do młodej Litwy. Zdarza się naturalnie, że niektórym to i owo nie podoba się, wydaje się obcem, jest niezrozumiałe, że niektóre urzędy władzy centralnej popełniały błędy. Wszelako nawet niemiecko usposobieni Kłajpedczycy podkreślają niewątpliwy postęp w administracji i warunkach gospodarczych kraju.

Zupełnie nierozsądnie postępuje ten, kto psuje stosunki między Kłajpedą a Wielką Litwą. Coprawdą, w Kłajpedzie znajdzie się niejeden, któremu ustrój kajzerowski bardziej się podobą, niż obecny. Teraz jednak i w Niemczech niema już kajzera i tam znalazło się wielu ludzi o zupełnie innych poglądach na życie. Jest to konieczność, z którą każdy musi się liczyć.

Dobre stosunki między krajem Kłajpedzkim a Wielką Litwą najwięcej mącą nieuregulowane ostatecznie kwestje językowe oraz zaopatrzenie byłych urzędników niemieckich. Wszelako ostatnio obie te kwestje o tyle postąpiły naprzód, że można je będzie rozstrzygnąć ku zadowoleniu wszystkich. Gdy to nastąpi, będziemy mogli stwierdzić, że w wyrównaniu stosunków będzie poczyniony wielki krok naprzód. Krok po kroku, stosunki z Kłajpedczykami, zostaną uregulowane w ten sposób, że i na myśl im nie przyjdzie tęsknić do przedwojennych czasów.-

"Rytas" Nr.11 z dn.15.I.1930 r. Art.p.t."Na dzień 15 stycznia". Streszczenie:

Po powstaniu w Kłajpedzie nikt nie zastanawiał się nad tem, kto będzie rządził krajem. Dla wszystkich było jasne, że rządzić nim mogą tylko Litwini. Wielka Litwa nie zamierzała krzywdzić swą młodszą siostrę. To też i Litwini z Małej Litwy z największą ufnością patrzyli na swych rodaków z Wielkiej Litwy. Ufano wówczas Wielkiej Litwie, lecz niedługo.

Nie upłynęło kilku miesięcy, a już miejscowym Litwinom zaczęło się wydawać, że nie wszystko jest w porządku. Do kraju przysłano urzędników nie takich, jacy byli potrzebni. Przypuszczano, że język litewski zajmie należne mu miejsce. Wszelako większość urzędników na ulicy rozmawia albo po rosyjsku, albo po polsku. Wrogowie Litwinów zarzucają im, że nie są Litwinami, lecz Rosjanami lub Pola

[illegible], dnia 17.I.1930 r. [illegible]

VII. [illegible]

[illegible]

„[illegible]" [illegible] z dn. [illegible].I.1930 r. [illegible]

[illegible]

[illegible] przedstawienia [illegible] Litwy [illegible]

[illegible] Wilno [illegible] Litwa [illegible]

[illegible] Kraju [illegible] z Wilnem [illegible]

„[illegible]" [illegible] z dn. [illegible].I.1930 r. [illegible]

[illegible] Litwy [illegible]

kami. Są urzędnicy, którzy swem postępowaniem oburzają miejscową ludność, na co znów Litwinom zwraca się uwagę. Trzeba rumienić się i tłumaczyć, że Litwa jest państwem młodem i że po kilku latach będzie inaczej. Otrzymuje się na to odpowiedź: po cóż więc przyłączyliście nas do takiego państwa, które nie jest jeszcze doprowadzone do porządku? czego nam brakowało w państwie niemieckiem?

Dużo jeszcze przykrych słów usłyszało się w ciągu tych siedmiu lat. Dzisiaj dla nikogo nie jest tajemnicą, że między Litwinami Wielkiej Litwy, a Kłajpedzkimi, stosunki są bardzo naprężone. Wszędzie miejscowi Litwini czują się zepchniętymi na ostatnie miejsce. Najgorzej jest z kwestją urzędniczą. Stale zarzuca się Litwinom, że nie mają oni odpowiednich ludzi. Czyja to wina? Miejscowi nie żądali i nie żądają, aby ten, który dotychczas był jedynie dozorcą, stał się szefem urzędu. Nie są oni przyzwyczajeni do tego. Z drugiej jednak strony wymagają, aby przy obsadzaniu stanowisk nie pomijano ich, gdyż są oni przygotowani do pracy. Dłużej nie może trwać taka sytuacja, aby człowiek, który wszystko złożył w ofierze, wyzwalając swój kraj, zajmował się dzisiaj sprawami jakiejś agentury. Niema potrzeby sprowadzać skądinąd woźnych do otwierania drzwi i wieszania futer. W kraju Kłajpedzkim są takich setki. Dużo można o tem powiedzieć, lecz czy to co pomoże? - tak mówi dzisiaj miejscowy Litwin. Jeżeli się wytworzyło już takie zdanie, to postąpiono bardzo daleko.

Weźmy inną kwestję - zlitwinizowanie kraju. Co zrobiono w tym kierunku? Chociaż ulice w Kłajpedzie nazywają się po litewsku, chociaż pieczęcie sądowe są w dwu językach i t.d., to nie oznacza jeszcze, że kraj jest litewski i należy przyznać, że nawet nie dąży do tego. Jak przedtem, odbywa się germanizacja. Czy wielu urzędników rozumie, że żyje w niepodległej republice litewskiej? biorą oni judaszowe grosze od obcego państwa, muszą więc naturalnie pracować na korzyść tego państwa. Jak przedstawia się sąd? Nie chce kto mówić po niemiecku, niech nie mówi, osądzą go bez badania. Jak się przedstawia sytuacja w szkołach? O tem najlepiej może powiedzieć przedstawiciel Ministerstwa Oświaty, który niedawno wizytował te szkoły. Będzie on mógł najlepiej wytłumaczyć, czy po siedmiu latach można czegoś spodziewać się od szkół. A więc dość już pięknych mów i obietnic, trzeba brać się do realnej pracy. W drodze uregulowania np. kwestji kredytowaj można już dużo się spodziewać. Czy Bank Ziemski, a tembardziej Litewski, udzieliły państwowo usposobionemu elementowi Kłajpedy tyle kredytu, ile było możliwe? Uczmy się od Niemców. Bierzmy za wzór ich Ostpreussenhilfe, ich Siedlungspolitik. Stwórzmy takie warunki, aby gospodarka kraju rozwijała się. Dlaczego nie mamy kolei, któraby łączyła Kłajpedę ze Żmudzią? Dlaczego wyrządzono portowi Kłajpedzkiemu taką krzywdę, zawierając układ handlowy z Niemcami? Wszystko to będzie musiało wywrzeć wpływ na stosunki kraju z centrum.

To też obchodząc siódmą rocznicę, zastanówmy się poważnie, czy utrzymamy Kłajpedę i czy zbliżymy ją do Kowna. Od tego będzie zależała przyszłość nietylko tego kraju, lecz i samej Litwy. Nie dawajmy okazji jeździć różnym delegacjom do Genewy, czy gdzieindziej. [illegible] się u siebie w domu, zaprzęgając wszystkie nadające się do pracy siły. -

**B e z p o ś r e d n i a k o m u n i k a c j a m i ę d z y K ł a j p e d ą i A n g l j ą.** W ubiegłym tygodniu do portu zawinął okręt "Bałtavia", należący do towarzystwa "Baltic American Line". Okręt ten utrzymuje stałą komunikację między Londynem i Kłajpedą. Na okręcie przywieziono 48 tonn różnych ładunków, 404 przesyłki pocztowe z Ameryki i 102 przesyłki z Anglji. Oprócz tego okręt przywiózł szereg przesyłek dla Łotwy i Rosji. Między przybyłymi na tym okręcie był konsul angielski w Rydze, p. Edmund z rodziną, który w tymże dniu wyjechał z Kłajpedy do Rygi. Odjeżdżając, okręt wywiózł do Anglji 100 tonn tektury, 50 tonn zapałek, 40 tonn bekonów i 8 tonn mrożonego ptactwa.-

łamanych urzędników, którzy swem postępowaniem obrażają miejscowej ludności, na co znów Litwinom zwraca się uwagę. Trzeba zwalczać się i tłumaczyć, że Litwa jest państwem zgodnym i że po [illegible] każdej innej. Orientują się na to [illegible] po coś więc przyjeżdżać [illegible] nam do [illegible] państwa, które nie jest jeszcze dostosowane do porządku, czego nam brakowało w państwie niemieckim.

Dużo jeszcze przypadków [illegible] odbywa się w ciągu tych ostatnich lat. Dzisiaj dla nikogo nie jest tajemnicą, że między Litwinami większej Litwy, a [illegible], wtedy za bardzo nagłe [illegible] miejscowi Litwini czują się zmuszeni do oddania miejsca [illegible] jest z powodu urzędników. Stale zarzuca się [illegible] że nie mają [illegible]. [illegible] i nie [illegible] ten, który dotychczas był [illegible] stać się [illegible]. Nie [illegible] do tego [illegible] jedna strona [illegible] [illegible] dano [illegible] do pracy. [illegible] tylko wytworzyć, aby [illegible] wszystko [illegible] swój kraj, najnowej się [illegible] i [illegible]. [illegible] potrzeby [illegible] na [illegible] i [illegible] kraju [illegible]. [illegible] o tym powiedzieć. [illegible] czy to co [illegible] Litwinie, [illegible] tak zmienić, [illegible] tego dalej.

Wobec tego [illegible] kraju. Co [illegible] w tym kierunku? Chociaż [illegible] w Wilejskim [illegible] się po litewsku, chociaż [illegible] w tym [illegible] i t.d., to nie [illegible] jeszcze, że kraj jest litewski i [illegible], że [illegible] do tego, jak [illegible], [illegible] nie [illegible]. [illegible] tow [illegible], że [illegible] w [illegible] litewskiej [illegible] litewskiej, [illegible] od [illegible] [illegible] na [illegible] tego państwa. Jak [illegible] się [illegible] po niemiecku, [illegible] nie [illegible] jak się [illegible] [illegible] w [illegible]. [illegible] bo [illegible] [illegible] ten [illegible]. Gdzie [illegible] [illegible] czy [illegible] [illegible] [illegible] się od [illegible], a [illegible] już [illegible] nie [illegible] [illegible] do [illegible]. W [illegible] [illegible] już [illegible] się [illegible]. [illegible] w [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible], [illegible] się [illegible] [illegible] za [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aby [illegible] się. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] na [illegible] z centrum.

To też [illegible] młodej [illegible], [illegible] się [illegible], czy [illegible] [illegible] co [illegible] je do [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] w tym [illegible] [illegible] się do pracy dalej.-

B e z r o b o c i e [illegible] - [illegible] w [illegible] [illegible] do [illegible] "[illegible]", [illegible] do [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 454 [illegible] w Ameryki i 101 [illegible] z Anglii. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible]. [illegible], [illegible] Anglii 150 ton [illegible], 50 ton [illegible], 40 ton [illegible] i [illegible] [illegible].-